

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyně JUDr. Naděždy Treschlové a JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **XXX**
zastoupena advokátem JUDr. Bc. Stanislavem Brunckem, Ph.D.
sídlem Plotní 332/73, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**
sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. dubna 2025, č. j. MHMP 290553/2025.

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Shrnutí skutkových okolností

- [1] Žalobkyně má státní příslušnost státu Izrael. Žije ve Spojených státech amerických. Prarodiče žalobkyně se narodili na území Podkarpatské Rusi (v době jejich narození součástí Rakousko-Uherska v roce 1909 a 1911 nebo 1914), roku 1935 opustili Podkarpatskou Rus a přestěhovali se do Palestiny. Tam se prarodičům žalobkyně roku 1938 narodila dcera (matka žalobkyně). Toto území se následně po roce 1945 stalo Zakarpatskou Ukrajinou a tak bylo připojeno ke Svazu sovětských socialistických republik.
- [2] Žalobkyně učinila dne 18. 2. 2022 prohlášení o nabytí státního občanství podle § 32 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním občanství“), a to na Úřadě městské části Praha 1 (dále též „prvostupňový orgán“). Dne 28. 2. 2022 vydal prvostupňový orgán usnesení, č. j. ÚMČP 87737/2022, jež nabylo právní moci dne 16. 3. 2022. Ode dne nabytí jeho právní moci bylo správní řízení přerušeno na dobu šesti měsíců, přičemž žalobkyně byla vyzvána, aby odstranila vady řízení, které prvostupňový orgán shledal. Jednalo se o následující chybějící podklady pro rozhodnutí: oddací listy rodičů a prarodičů žalobkyně, doklad o změně křestního jména dědečka žalobkyně, doklad o tom, že žalobkyně nemá státní občanství Slovenské republiky a opční prohlášení nebo domovský list jejích prarodičů.
- [3] V návaznosti na výše uvedenou výzvu žalobkyně dne 25. 7. 2022 předložila oddací listy rodičů a prarodičů. Zároveň doplnila doklad potvrzující, že není občanem Slovenské republiky. Sdělila však, že není možné předložit doklad o změně jména jejího dědečka. Dle žalobkyně totiž „neexistuje žádný samostatný doklad, který by výslovně osvědčoval tuto změnu křestního jména z „XXX“ (což je zapsáno v knize narození matriky města Chust) na „XXX“ (což je uvedeno na matričních dokladech státu Izrael“. Žalobkyně rovněž reagovala na prvostupňovým orgánem shledaný nesoulad v údajích o datu narození dědečka, když archivní osvědčení Státního archivu Zakarpatské oblasti obsahuje údaj „XXX 1909“, zatímco matriční doklady státu Izrael uvádějí datum „XXX 1909“. Z toho důvodu doplnila také ověřenou kopii knihy narození z archivu. Uvádí, že původní zápis v této knize obsahuje datum shodné s datem uvedeným na matričních dokladech státu Izrael. K výzvě k předložení opčního prohlášení nebo domovských listů jejích prarodičů žalobkyně zdůrazňovala nesprávnou interpretaci „Smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. 6. 1945, publikované pod č. 186/1946 Sb.“ (dále též „Smlouva z roku 1945“) ze strany prvostupňového orgánu. Dle žalobkyně je nutné dané ustanovení Smlouvy z roku 1945 interpretovat tak, že její prarodiče nepozbyli československé státní občanství.
- [4] Dne 8. 3. 2023 vydal prvostupňový orgán usnesení, č. j. ÚMČP1/85117/2023 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým řízení zastavil z důvodu neodstranění podstatných vad žalobkynina prohlášení. Dle názoru prvostupňového orgánu tyto vady bránily v možnosti pokračovat v řízení podle § 66 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb. správní řád (dále jen „s. ř.“)

[5] Žalobkyně následně dne 23. 3. 2023 podala proti výše uvedenému usnesení odvolání, a to z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti v něm obsažených závěrů, a rovněž z důvodu nesprávného právního posouzení a nezákonnosti daného usnesení.

[6] Dne 2. 4. 2025 vydal žalovaný napadené rozhodnutí, kterým zamítl žalobkynino odvolání a usnesení prvostupňového orgánu potvrdil.

II. Shrnutí obsahu žaloby

[7] Žalobkyně proto dne 9. 6. 2025 podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu.

[8] Ve své žalobě se žalobkyně věnuje následujícím žalobním bodům.

[9] Nejdříve žalobkyně namítá nezákonnost napadeného rozhodnutí z důvodu, že *„žalovaný nesprávně a zcela nelogicky vyhodnotil skutkový stav, když ze žalobkyní předložených listin nepovažoval za prokázan[ý] příbuzenský poměr mezi žalobkyní a jejími československými předky“*.

[10] Žalobkyně je toho názoru, že z předložených matričních listin lze „nad míru důvodné pochybnosti“ vyvodit příbuzenský vztah mezi ní a jejími československými předky. Žalobkyně shledává, že žalovaný se řídil důkazní teorií „zjištění úplného a přesného stavu“ (zásada objektivní pravdy), který byla obsažena v § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, který předcházel nyní účinnému předpisu. Zdůrazňuje proto § 50 s. ř. ve spojení s § 2 a 3 s. ř., kde je zakotvena zásada materiální pravdy. Z ní vyplývá, že správní orgán má stav věci zjistit tak, aby o něm nebylo důvodných pochybností. Proto žalobkyně namítá „přepjatě formalistické lpění“ žalovaného na vytýkaných rozporech jako důkaz o použití výše uvedené zásady objektivní pravdy, a tedy snahy o zjištění skutkového stavu absolutním způsobem.

[11] Ve vztahu k hodnocení důkazů žalovaným žalobkyně uvádí, že nebylo ze strany žalovaného vůbec reflektováno, že *„každá z listin vznikla v jiném jazykovém, náboženském a kulturním prostředí“*.

[12] Žalobkyně odkazuje na část napadeného rozhodnutí, kde na straně 9 v odst. 4 žalovaný uvedl, že se „neshoduje jméno, datum narození ani jméno otce dané osoby“. Rozcházet se měly rovněž „údaje o datu narození druhého z prarodičů“. Dále reaguje na odst. 2 na téže straně, kde žalovaný shledal uvedení povolání otce dědečka žalobkyně být „příliš obecnou“ informací, „která nedokládá žádnou konkrétní identitu osoby“.

[13] Žalobkyně zdůrazňuje, že tvrzení žalovaného o rozporu mezi údaji jejího dědečka nijak neplyne z obsahu správního spisu. Hovoří pouze o rozporu mezi zápisy v matrice města Chust a údaji obsaženými v matričních dokladech státu Izrael, tedy křestní jméno žalobkynina dědečka a jeho otce. Uvádí, že datum narození jejího dědečka (tj. XXX 1909) je shodně obsaženo na všech matričních dokladech. Za „jediný sporný doklad“ označuje výpis Státního archivu Zakarpatské oblasti.

[14] K neuznání údaje o profesi otce dědečka žalobkyně uvádí, že žalovaný *„pomíjí poměry v daném období a lokalitě. Je totiž výrazně méně pravděpodobné, že by se v první polovině dvacátého století v okresním městě na Podkarpatské Rusi nacházely dvě osoby vlastníci automobil, které by měly totéž příjmení a syna s totožným datem narození, než že jde o tutéž osobu, která má na uherské úřední listině křestní jméno maďarské a na izraelské, resp. palestinské úřední listině křestní jméno hebrejské“*.

- [15] Dále žalobkyně odkazuje na § 3 zákonného článku L z roku 1879, o uherském /československém/ státním občanství. Uvádí, že dle tohoto ustanovení je „*relevantní pouze státoobčanský status otce, narodilo-li se dítě jako manželské*“. Z tohoto důvodu nepovažuje za relevantní úvahy žalovaného vztahující se k údajům prababičky.
- [16] Také se neztotožňuje s argumentací žalovaného týkající se rodného příjmení jejího otce. Na oddacím listu žalobkyně je totiž uvedeno jeho rodné příjmení „XXX“, zatímco na rodném listu žalobkyně je uvedeno příjmení „XXX“. Žalobkyně k tomuto uvádí, že z tohoto může plynout nejvýše to, že si její otec změnil příjmení ještě v době před jejím narozením.
- [17] Žalobkyně rovněž namítá porušení zásady procesní ekonomie. Dále namítá postup prvostupňového orgánu i žalovaného v rozporu se zásadou hodnocení důkazů, tedy že tyto nebyly hodnoceny každý jednotlivě a všechny ve vzájemných souvislostech, jak to stanoví § 50 odst. 4 s. ř.
- [18] Dalšími důvody, z kterých žalobkyně usuzuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, je nezohlednění skutečnosti, že žalobkyniným předkům svědčí domněnka československého státního občanství, a to na základě jejich místa narození, nerespektování vyšetřovací zásady v rámci správního řízení, jak ze strany prvostupňového orgánu, tak ze strany žalovaného, a konečně nesprávná aplikace ustanovení Smlouvy z roku 1945, spočívající v chybném stanovení osobní působnosti této smlouvy, jelikož tato neměla být vztahována na osoby, jež k rozhodnému dni již nadále neměly na území Podkarpatské Rusi trvalé bydliště
- [19] Žalobkyně uvádí, že žalovaný v rozporu se správním spisem došel k závěru, že nebyl připojen žádný doklad prokazující datum a způsob nabytí československého státního občanství. Namítá totiž, že k prohlášení byl připojen rodný list jejího dědečka, dokazující, že se tento narodil ve městě Chust na Podkarpatské Rusi, tedy na území Československa. Argumentuje rovněž zněním § 2 tehdy platného ústavního zákona č. 236/1920 Sb. z. a n., kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice Československé (dále jen „*ústavní zákon č. 236/1920*“). Dané ustanovení říká: „*O osobách, které se narodily nebo narodí na území Československé republiky, má se za to, že jsou státními občany československými, není-li prokázáno, že narozením nabyly jiného státního občanství.*“ Odkazuje zde také na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2006, č. j. 4 As 19/2004-157. Z něj podle ní *à contrario* vyplývá, že je zapotřebí při určování státoobčanského postavení osoby v rámci rozhodného období aplikovat výše citovanou domněnku státního občanství. Žalobkyně se ohrazuje proti tvrzení žalovaného, že neunesla důkazní břemeno k prokázání skutečnosti, že její prarodiče byli československými státními občany. Dodává, že „*[n]eprokázano-li se v správním řízení šetřením, že prarodiče, potažmo dědeček žalobkyně nemohl být československým státním občanem, nutno na něj nahlížet jako na československého státního občana*“. Zde odkazuje na nálezh Nejvyššího správního soudu Československé republiky ze dne 13. 11. 1922, č. 15684. Žalobkyně tak nesouhlasí s názorem žalovaného, který požadoval nejdříve prokázat domovské právo a československé státní občanství jejich prarodičů, a teprve poté připustil aplikaci Smlouvy z roku 1945. Shledává tento postup rozporným s výše citovaným § 2 ústavního zákona č. 236/1920. Žalobkyně má československé státní občanství svých prarodičů za prokázané, a proto dle jejího názoru měl žalovaný zahájit státoobčanské šetření v dané věci.

- [20] Dále se žalobkyně věnuje posouzení působnosti Smlouvy z roku 1945. Má totiž za to, že na její prarodiče se tato smlouva nevztahovala. Podotýká, že tato smlouva neobsahuje explicitní stanovení osobní působnosti. Proto lze tuto určit pouze interpretačně, k čemuž může být vodítkem čl. 2 Protokolu k dané smlouvě. V něm je zakotvena možnost opce pomocí opčního prohlášení. Žalobkyně cituje čl. 2 alinea 1 větu první daného Protokolu, kde se stanoví: „*Osoby slovenskej a českej národnosti, ktoré sú príslušné (majú trvalé bydlisko) na územie Zakarpatskej Ukrajiny, majú právo optovať pre štátne občianstvo Československej republiky a to do 1. januára 1946.*“ Žalobkyně srovnává slovenský text smlouvy s dalšími dvěma oficiálními jazyky této smlouvy, kterými byla ukrajinština a ruština. Je tedy toho názoru, že „*ztráta československého státního občianství se dle Smlouvy vztahovala pouze na osoby, které v rozhodném období žily na území Zakarpatské Ukrajiny, resp. tam měly trvalé bydliště*“. Jelikož však prarodiče žalobkyně z Československa odešli již v roce 1935, což je zdokumentováno v Rejstříku obyvatel státu Izrael, nemohli tito ke dni podpisu smlouvy (29. 6. 1945) ani ke dni její účinnosti (30. 1. 1946) na území Zakarpatské Ukrajiny žít ani tam mít trvalé bydliště. Prarodiče žalobkyně tak nemohli pozbýt československé státní občianství, protože se na ně daná smlouva nevztahovala.
- [21] Žalobkyně dále uvádí, že si je vědoma existence vládního nařízení č. 61/1945 Sb., o přípravě opce podle smlouvy mezi Československou republikou a SSSR o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. 6. 1945 (dále jen „*nařízení č. 61/1945*“). Dle tohoto nařízení byla stanovena možnost do 1. 1. 1946 optovat pro československé státní občianství. Tato možnost se týkala československých občanů české nebo slovenské národnosti, jež dne 29. 6. 1945 měli trvalé bydliště nebo domovské právo v některé z obcí, které měly být začleněny do Ukrajinské sovětské socialistické republiky na základě Smlouvy z roku 1945. Žalobkyně však upozorňuje, že dané nařízení je jen podzákonnou normou, zatímco odkazované ustanovení mezinárodní smlouvy vykazuje právní sílu vyšší. Je zde tedy zapotřebí reflektovat aplikační přednost Smlouvy z roku 1945 před vládním nařízením č. 61/1945.
- [22] Žalobkyně nesouhlasí se vztažením závěrů Krajského soudu v Brně obsaženého v jeho rozsudku ze dne 3. 12. 2020, č. j. 62 A 169/2018-46, na její případ. Na rozdíl od případu jejích prarodičů si totiž v Krajském soudem v Brně posuzovaném případě dané osoby nezměnily trvalé bydliště tak, že se nacházelo mimo území Zakarpatské Ukrajiny.
- [23] Žalobkyně dále na podporu své argumentace ohledně nepozbytí československého občianství jejími prarodiči cituje vybrané pasáže z československé a sovětské odborné literatury. Vyvozuje z ní, že státní příslušnost Sovětského svazu nabyli jen ti občané Československa, kteří na území Zakarpatské Ukrajiny trvale žili. Prarodiče žalobkyně však v předmětné době již přes deset let žili v jiném státě. Cituje pasáž z knihy ČERNÝ, Jan a Václav ČERVENKA, ed. Státní občianství ČSSR: ucelený výklad právních předpisů, upravujících československé státní občianství. Praha: Orbis, 1963, str. 64: „*[Českoslovenští občané, kteří opustili území Zakarpatské Ukrajiny před 29. červnem 1945 a žili potom na území Československa, zůstali československými státními občany bez ohledu na národnost a dřívější domovskou příslušnost.*“ Rovněž zmiňuje, že autoři této knihy pojednávají o tom, že „*Smlouva neměla žádný vliv na československé občany, české a slovenské národnosti, kteří k datu podpisu Smlouvy měli na území Zakarpatské Ukrajiny pouze domovské právo, přičemž již žili na území Čech,*

Moravy nebo Slovenska.“ Žalobkyně v této souvislosti podotýká, že ačkoli autoři výslovně nezmiňují situaci, kdy má československý občan dlouhodobě trvalé bydliště v jiném státě a na území Zakarpatské Ukrajiny má již jen domovské právo, lze dle jejího názoru považovat tyto situace za obdobné, a proto výše uvedené vztáhnout i na nyní posuzovanou věc.

- [24] Z výše uvedeného důvodu tak má žalobkyně za to, že po ní nemělo být požadováno předložení opční osvědčení prarodičů. Proto dle žalobkyně správní orgán nejednal v souladu se zásadou legality (§ 2 odst. 1 s. ř.) a se zásadou uplatňování pravomoci v souladu s účelem, k němuž mu byla zákonem svěřena (§ 2 odst. 2 s. ř.).

III. Obsah prvostupňového rozhodnutí

- [25] Z obsahu prvostupňového rozhodnutí (usnesení) vydaného dne 8. 3. 2023, kterým bylo zastaveno správní řízení ve věci žalobkyně, vyplynuly následující rozhodné skutečnosti.

- [26] V odůvodnění usnesení je uveden jednak výčet dokladů, které žalobkyně předložila současně s učiněním prohlášení o nabytí státního občanství České republiky. Jednalo se o:

- Prohlášení ve smyslu § 32 zákona o státním občanství
- Rodný list žalobkyně
- Oddací list žalobkyně
- Rodný list matky žalobkyně
- Výpis z evidence obyvatel Izraele s údaji dědečka žalobkyně
- Rodný list dědečka žalobkyně
- Rodný list babičky žalobkyně
- Výpis z evidence obyvatel Izraele s údaji babičky žalobkyně
- Kopii cestovního pasu žalobkyně
- Plnou moc
- Průvodní dopis

- [27] Ve lhůtě šesti měsíců pak měla žalobkyně na základě výzvy prvostupňového orgánu ze dne 28. 2. 2022 doložit originál či ověřenou fotokopii oddacího listu jejích prarodičů a rodičů. Dále měla předložit opční osvědčení či domovský list XXX a XXX. Rovněž byl požadován doklad o změně jména XXX a doklad o tom, že žalobkyně není státní příslušnicí Slovenské republiky.

- [28] Žalobkyně dne 25. 7. 2022 prostřednictvím svého zmocněnce doložila oddací list svých prarodičů, oddací list svých rodičů, výpis z knihy narození dědečka a doklad o neexistenci slovenského státního občanství. Prvostupňový orgán došel k závěru, že byla dodána pouze část požadovaných dokladů. Z toho důvodu shledal neodstranění podstatných vad žalobkynina prohlášení.

IV. Obsah napadeného rozhodnutí

- [29] Žalovaný zdůrazňuje, že žalobkyně byla povinna prokázat svou pokrevní linii k prarodičům a také skutečnost, že její předci byli ke dni 31. 12. 1992 státními občany

České a Slovenské Federativní Republiky a nebyli českými státními občany ani slovenskými státními občany. Dle žalovaného matriční doklady, které by prokázaly příbuzenský vztah žalobkyně a jejích předků není možné obstarat z úřední povinnosti, a z toho důvodu nemůže žalobkyně namítat, že ji správní orgán neoprávněně vyzval k předložení potřebných dokladů.

- [30] Žalovaný uvádí, že z obsahu správního spisu nevyplynul žádný doklad prokazující datum a způsob nabytí československého státního občanství u jednoho z prarodičů nebo rodičů žalobkyně.
- [31] Žalovaný dále vyjádřil pochybnost o totožnosti některých žalobkyniných předků. Uvedl, že „z odvolatelkou předložených matričních dokladů vyplývalo rozdílné jméno jejího dědečka (XXX x XXX) či rozdílné datum jeho narození (XXX 1909 x XXX. 1909). Nesouhlasilo ani křestní jméno otce dědečka odvolatelky, které je v izraelském úmrtním listu dědečka uvedeno jako „XX X“, ale v archivním osvědčení Státního archivu Zakarpatské oblasti jako „XXX“.
- [32] Žalovaný shledal postup prvostupňového orgánu, který v návaznosti na neúplnost doložených podkladů vyzýval žalobkyni k dodání potřebných dokumentů, jako správný. Jako dostatečnou shledal i šestiměsíční lhůtu, kterou prvostupňový orgán žalobkyni poskytl k doplnění požadovaných podkladů.
- [33] Dne 23. 7. 2022 žalobkyně v návaznosti na výše uvedenou výzvu předložila oddací list prarodičů a rodičů opatřený úředním překladem z hebrejštiny do češtiny. Doložila také sdělení Okresního úřadu Bratislava, odbor všeobecné vnitřní správy ze dne 1. 3. 2022, kterým byla zamítnuta její žádost o vydání osvědčení o státním občanství Slovenské republiky. Důvodem k zamítnutí byla skutečnost, že žalobkyně nebyla státní příslušnicí Slovenské republiky.
- [34] V souvislosti se změnou křestního jména žalobkynina dědečka z „XXX“ na „XXX“ žalovaný shledal, že žalobkyně „ve svém podání ze dne 23. 7. 2022 uvedla, že tento doklad předložit nemůže, neboť žádný takový samostatný doklad, který by výslovně osvědčoval změnu křestního jména z „XXX“ uvedeného v rodné matrice města Chust na jméno „XXX“, které je uvedeno na izraelských matričních dokladech, neexistuje. Dle odvolatelky došlo k této změně při emigraci do Izraele (tehdejší Palestiny), přičemž bylo běžnou praxí, pokud si emigranti po příchodu do Palestiny změnili svá křestní jména na jména hebrejská, a to bez jakékoli formální žádosti či zápisu. K nesprávnému datu, resp. měsíci narození svého dědečka odvolatelka uvádí, že se zjevně jedná o chybu v přepisu, neboť jak se podává z kopie původního zápisu v rodné matrice (kterou odvolatelka přikládá), je měsíc narození uveden jako „XXX“, čili XXX, přičemž zjevně došlo k chybě při přepisu matričního zápisu, resp. při jeho překladu z maďarštiny do ukrajinštiny pracovníky archivu. S výjimkou archivního osvědčení se všechna data narození dědečka odvolatelky dále shodují. K rozporu ve jménu otce svého dědečka (tj. „XXX“ v rodné matrice města Chust a „XXX“ příp. „XXX“ v matričních dokladech státu Izrael) odvolatelka dále uvedla, že na izraelských dokladech bylo uvedeno náboženské (hebrejské) jméno této osoby, a to nejen z důvodů náboženských, či asimilačních, ale rovněž z důvodu, že jméno „XXX má v hebrejštině hanlivý, resp. vulgární význam. Odvolatelka dále odkazuje na oddací list svých prarodičů ze kterého se podává, že otec dědečka měl bydliště ve městě Chust (z hebrejštiny přepsáno jako „Host“) a rovněž, že jeho zaměstnáním byl „automobil“, což se shoduje s údaji zapsanými v rodné matrice města Chust, kde je uvedeno

stejně bydliště a povolání jeho otce jako „majitel nájemného vozidla“. Tedy i přes výše uvedené má odvolatelka za to, že osobu jejího dědečka lze bezpochyby ztotožnit.“

- [35] Žalovaný uvedl, že po studiu správního spisu shledal, že žalobkyní nebyly odstraněny vyvstalé pochybnosti týkající se totožnosti některých jejích předků, zejména ohledně jména jejího dědečka. Podotýkal, že sama žalobkyně uvedla, že nemá k dispozici žádný doklad o změně tohoto jména, a odkazovala na běžnou praxi mezi emigranty do Palestiny. Takovéto vysvětlení žalovaný nepovažoval za průkazné.
- [36] Rovněž nebylo dle žalovaného postaveno najisto, jaké jméno měl otec dědečka žalobkyně. Zdůvodnění podané žalobkyní, kdy argumentovala pravděpodobnou změnou z důvodu vulgárního významu v hebrejštině, shledal žalovaný být pouze ničím nepodloženou úvahou.
- [37] Žalovaný nepovažoval za dostatečně průkazný ani údaj o povolání otce dědečka žalobkyně, kdy bylo uvedeno „majitel nájemného vozidla, resp. automobil“, jelikož tato informace (údaj o profesi) je dle jeho názoru příliš obecnou a nelze z ní vyvodit konkrétní identitu dané osoby.
- [38] Žalovaný se rovněž pozastavil nad příjmením žalobkyně „XXX“. Uvedl, že z údaje v oddacím listě žalobkyniných rodičů vyplývá, že rodné příjmení otce je „XXX“ a rodné příjmení matky „XXX“. Z oddacího listu žalobkyně vyplynulo, že tato do manželství vstupovala svobodná a její příjmení bylo XXX. Žalovaný proto konstatuje: *„Bylo by proto dále vhodné doložit i případnou změnu příjmení rodičů odvolatelky před jejím narozením a osvětlit tak skutečnost, z jakého důvodu nese odvolatelka právě příjmení XXX“.*
- [39] Rozporným shledal žalovaný i údaj o datu narození žalobkyniny babičky, když izraelský oddací a úmrtní list obsahuje datum „XXX 1914“, zatímco osvědčení Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny datum „XXX 1911“.
- [40] Žalovaný tak došel k závěru, že pokud *„by se v případě jednotlivých předložených listin jednalo o jednu zřejmou nesrovnalost, např. v datu narození dědečka zůstavitelky, mohlo by se jednat pouze o administrativní pochybení či chybný přepis matričního záznamu. V daném případě, kdy se na matričních a dalších předložených dokladech neshoduje jméno, datum narození ani jméno otce dané osoby, a kdy se rovněž rozchází i údaje o datu narození druhého z prarodičů, vzbuzují všechny tyto skutečnosti ve svém souhrnu důvodnou pochybnost o totožnosti předků odvolatelky a o existenci příbuzenského vztahu mezi odvolatelkou a těmito osobami.“* Zároveň zdůraznil, že důkazní břemeno tíží žalobkyni a z toho důvodu je to právě ona, kdo musí dané údaje prokázat. Proto žalovaný označil neprokázání vztahů mezi jednotlivými předky žalobkyně, stejně jako neprokázání jejich totožnosti bezrozporným způsobem, jako podstatnou vadu její žádosti. Souhlasil tedy s prvostupňovým orgánem, že tato vada bránila dalšímu pokračování v řízení.
- [41] K odvolací námitce neoprávněné výzvy k předložení domovského listu nebo opčního prohlášení žalovaný uvedl, že neshledal tento požadavek nepřiměřeným ani nezákonným. K tomuto poskytl na str. 10 odůvodnění napadeného rozhodnutí následující vysvětlení: *„Právě domovským listem se totiž historicky prokazovalo domovské právo či též domovská příslušnost k dané obci, přičemž institut domovského práva byl zrušen až k 1. 1. 1949. U fyzických osob, jejichž pobyt na území České*

republiky byl ukončen před rokem 1949, a analogicky také u osob, které v tomto období získaly domovské právo na území Československé republiky, aniž na tomto území fakticky pobývaly, je tedy rozhodné právě domovské právo, které trvalému pobytu historicky předcházelo, když právní řád na území dnešní České republiky v předmětné době, tj. do 31. 12. 1948, pojem trvalý pobyt neznal. Podstatný pro tuto úpravu pak byl především ústavní zákon č. 236/1920 Sb. kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabytí a pozbytí státního občanství a práva domovského v republice Československé a který po vzniku Československé republiky určoval, které osoby nabyly československé státní občanství. S ohledem [na] ustanovení § 1 odst. 1 ústavního zákona č. 236/1920 Sb. [z. a n.], platilo, že státními občany československými jsou ode dne 28. října 1918 osoby, které nejpozději dnem 1. ledna 1910 získaly a od té doby nepřetržitě mají domovské právo v území někdejšího mocnářství Rakousko-uherského, jež náleží nyní Československé republice.“

- [42] Žalovaný tedy vyjádřil názor, že na prvním místě je zapotřebí „bez jakékoli pochybnosti“ prokázat domovské právo žalobkyniných prarodičů na území Československa, a až poté je možno případně aplikovat Smlouvu z roku 1945. Zde žalovaný připouští možnost domovské právo prokázat i jiným způsobem než domovským listem (např. osvědčením o státním občanství nebo záznamem v seznamu domovských příslušníků).
- [43] K žalobkynině odvolací námitce ohledně ruského a ukrajinského text Smlouvy z roku 1945 žalovaný argumentuje § 1 odst. 1 vládního nařízení č. 61/1945. Pojednává o zakotvení možnosti opce a dodává, že samotná skutečnost, že žalobkynini předci žili v cizině, nedokládá, že z důvodu neprovedení opce tito o československé státní občanství nemohli přijít. V této souvislosti žalovaný uvádí jako příklad výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně ve věci 62 A 169/2018. Možnost aplikace v něm obsažených závěrů na nyní posuzovanou věc spatřuje v tom, že „[v] žalobě, kterou posuzoval Krajský soud v Brně, i přes nespornost domovského práva otce žalobkyně v tehdejší Podkarpatské Rusi (což se, nutno připomenout, v tomto konkrétním případě u předků žalobkyně dosud nepodařilo prokázat), došlo dle soudu k pozbytí československého státního občanství na základě shora uvedené smlouvy mezi Československou republikou a SSSR o Zakarpatské Ukrajině i přesto, že byl otec žalobkyně od roku 1939 proti své vůli vězněn na Sibiři, tj. tím spíše nemohl pro československé státní občanství optovat.“

V. Vyjádření žalovaného

- [44] Žalovaný ve svém vyjádření trvá na skutečnostech, ze kterých vycházel při posuzování žalobkynina odvolání.
- [45] Žalovaný zdůrazňuje, že žalobkyně je k nabytí státního občanství povinna prokázat svou pokrevní linii k předkům a zároveň musí prokázat, že tyto osoby byly k 31. 12. 1992 státními občany České a Slovenské Federativní Republiky.
- [46] Znovu zdůraznil, že žalobkyniní předložené matriční doklady vzbuzovaly důvodnou pochybnost ve vztahu k totožnosti jejích předků, od kterých má být její nárok na nabytí občanství odvozen. Na straně 3 svého vyjádření dále zopakoval jednotlivé údaje, které dle jeho názoru vzbuzují ony pochybnosti. Tyto se týkaly totožnosti dědečka „XXX, žalobkynina pradědečka (otce dědečka), i žalobkyniny prababičky. Dodal rovněž, že z oddacího listu žalobkyně lze odvodit pouze jméno a příjmení jejích rodičů, nikoliv však datum nebo místo jejich narození.

- [47] Rovněž žalovaný reagoval na žalobkyninu námitku irelevantnosti údajů její babičky. Neztotožnil se tak s tvrzením žalobkyně, že na základě tehdy platného práva bylo relevantním jen státní občanství otce dítěte, pokud se toto narodilo jako manželské.
- [48] Žalovaný proto shledal, že prvostupňový orgán došel ke správnému závěru, že se žalobkyni nepodařilo pokrevní linii prokázat dostatečně spolehlivým způsobem.
- [49] Uvedl rovněž, že v případě, kdy by předložené doklady obsahovaly „jednu zřejmou nesrovnalost“ bylo by možné tuto považovat za pouhou administrativní chybu nebo nesprávný předpis data. Jelikož však daných pochybností vyvstala celá řada, vytváření tyto v souhrnu pochybnost o totožnosti žalobkyniných předků, stejně jako o samotné existenci jejího příbuzenského vztahu k daným osobám.
- [50] Ve vztahu k žalobní námitce nesprávného hodnocení důkazů žalovaný zdůraznil, že z jeho postupu je naopak zřejmé hodnocení důkazů podle vlastní úvahy žalovaného, kdy bylo zohledněno vše, co v řízení vyšlo najevo a co žalobkyně předložila v rámci správního řízení. K námitce „přepjatě formalistického lpění na jednotlivých domnělých rozporech“ žalovaný odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 12. 2024, č. j. 14 A 161/2023-45. Z něj dle žalovaného plyne, že v souvislosti s nabýváním občanství není uplatňováno správní uvážení, je pouze ověřováno splnění zákonných podmínek. Ty však dle žalovaného nebyly žalobkyni v daném případě splněny.
- [51] Dále žalovaný podotýká, že z titulu narození na území Československa automaticky není nabýváno československé státní občanství. Jen vzniká domněnka, že osoba narozená na tomto území je československým státním občanem. Tato domněnka však může být vyvrácena. Ve vztahu k této otázce proto odkazuje na prvorepublikovou judikaturu – náleze Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 1931, č. j. 7661/31, který byl v Bohuslavově sbírce publikován pod č. A 9270/1931. Dle daného nálezu *„narození na československém území není žádnou skutečností, která by, i když není prokázáno, že osoba, která se zde narodila, nabyla narozením jiného státního občanství, zakládala této osobě československé státní občanství, neboť faktem narození na československém území se československé státní občanství nenabývá, nýbrž se pouze stanovuje domněnka, že osoba, která se zde narodila, je československým státním občanem. Narození na československém území je pak pouze předpokladem, aby tato právní domněnka vůbec vznikla. Tento předpoklad však zároveň znamená, že tvrzení, že určitá osoba, která se na československém území narodila, a nebylo prokázáno, že narozením nabyla jiné státní občanství (tudíž je československým státním občanem), může být vyvráceno jakýmkoliv způsobem prokazujícím, že tato osoba československým státním občanem není nebo nemůže být. Vyvrátit ji tak lze např. důkazem, že osoba, která se této domněnky dovolává, nabyla cizí státní občanství po svém narození a toto státní občanství dosud má, nebo ho sice také později pozbyla, ale československé státní občanství prokazatelně již nenabyla.“*
- [52] Rovněž žalovaný uvedl, že *„uvedená právní domněnka nabytí československého státního občanství se neuplatňovala u osob, u nichž mohlo být nabytí (...) určeno podle všeobecných právních předpisů“*. Vyvozuje tak z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2006, č. j. 4 As 19/2004-157. V daném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že *„ustanovení § 2 ústavního zákona č. 236/1920 Sb., nezakládá domněnku nabytí*

československého státního občanství narozením na území Československé republiky u osob, jejichž státní občanství lze určit na základě domovské příslušnosti“.

- [53] Uvádí, že nejprve musel posoudit splnění podmínky nabytí československého občanství žalobkyninými prarodiči (dle § 1 ústavního zákona č. 236/1920). Proto žalobkyni vyzval k doložení domovského listu, pomocí něhož by bylo možné prokázat domovské právo prarodičů na území Československa, a z čehož by vyplývalo i případné nabytí československého státního občanství. Zároveň žalovaný vyjádřil tezi, že i v případě nabytí československého státního občanství žalobkyninými prarodiči nebylo jisté, zda jim toto občanství svědčilo i v rozhodné době.
- [54] Ve vztahu k výzvě žalobkyni k doložení podkladů se žalovaný domnívá, že nepochybil, protože předkové žalobkyně se narodili na území, které již dnes není součástí České republiky.
- [55] V souvislosti s aplikací Smlouvy z roku 1945 žalovaný cituje žalobkyní zmiňovanou pasáž napadeného rozhodnutí, kde se uvádí: *„bez ohledu na případnou aplikaci smlouvy mezi Československo republika a SSSR o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. 6. 1945 (u které odvolatelka namítá, že se na její prarodiče nevztahovala a že její předci na jejím základě své československé státní občanství nepozbyli) je nejprve nutno bez jakékoli pochybnosti prokázat domovské právo prarodičů odvolatelky na území tehdejšího Československa, resp. Zakarpatské Ukrajiny, a s ním i případné nabytí jejich československého státního občanství. [...] Teprve po prokázání domovského práva a československého státního občanství prarodičů odvolatelky je možné na daný případ případně aplikovat smlouvu č. 186/1946 Sb.“*
- [56] Žalovaný opětovně odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 12. 2020, č. j. 62 A 169/2018-46.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

- [57] Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházejíc přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (ust. § 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s.ř.s.“).
- [58] Soud vycházel z následující právní úpravy.
- [59] Ust. § 32 odst. 1 zákona o státním občanství stanoví: *„Prohlášením může nabytí státní občanství České republiky fyzická osoba, která byla k 31. prosinci 1992 státním občanem České a Slovenské Federativní Republiky a nebyla českým státním občanem ani státním občanem Slovenské republiky. Nabytí státního občanství České republiky tímto způsobem není umožněno fyzické osobě, která je ke dni učinění prohlášení státním občanem Slovenské republiky.“*
- [60] Ust. § 32 odst. 2 zákona o státním občanství stanoví: *„Fyzická osoba, jež je v přímé linii potomkem bývalého občana podle odstavce 1, může státní občanství České republiky nabytí prohlášením, pokud nebyla českým státním občanem ani státním občanem Slovenské republiky.“*

- [61] *Zákonodárce v důvodové zprávě k ust. § 32 zákona o státním občanství uvádí: „Návrh počítá jako dosavadní právní úprava i s případy, kdy bude nepochybné, že fyzická osoba byla ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky, tj. k 31. prosinci 1992, československým státním občanem, ale nebude možné podle příslušných právních předpisů zjistit, zda k tomuto datu měla české státní občanství nebo slovenské státní občanství, tzn. v důsledku předchozí právní úpravy, která od 1. ledna 1969 vznikem československé federace určovala republikové státní občanství, se nestala českým ani slovenským státním občanem. Toto ustanovení zachovává možnost, aby fyzická osoba, která k datu zániku československé federace měla dnes již neexistující československé státní občanství, mohla nabytí státní občanství České republiky, pokud již není státním občanem Slovenské republiky. Jde o zcela ojedinělé případy, kdy českoslovenští státní občané a jejich předci žijí nebo žili nepřetržitě v cizině a trvalý pobyt na území České republiky neměli. Prohlášení o českém státním občanství je pak umožněno učinit i potomkům takových osob v linii přímé, a to za předpokladu, že tyto potomci nebyli českým státním občanem, ani občanem Slovenské republiky.“*
- [62] Soud se zabýval otázkami, které jsou mezi stranami sporné, tedy zda se žalobkyni podařilo prokázat příbuzenský vztah k osobám, od kterých odvozuje svůj nárok na nabytí státního občanství, a zda splňovali tito předci v rozhodné době podmínku státního občanství České a Slovenské Federativní Republiky, jak to požaduje ust. § 32 zákona o státním občanství.
- [63] Zdejší soud se nejdříve zabýval tím, zda žalobkyně osvědčila a prokázala, že osoby, které označila za své předky, měly československé státní občanství a zda je skutečně prokázáno, že jde o její předky. To z předložených listin podle názoru soudu nelze.
- [64] Soud ve správním spise ověřil, že obsahuje „Výzvu k odstranění vad žádosti“ ze dne 28. 2. 2022, kterou prvostupňový orgán od žalobkyně v šestiměsíční lhůtě od nabytí právní moci prvostupňového rozhodnutí požadoval doplnění listin stanovených v ust. § 32 zákona o státním občanství. Dále ověřil, že žalobkyně na tuto výzvu dne 23. 7. 2022 reagovala doplněním prohlášení. Z celkem pěti požadovaných dokladů žalobkyně doplnila tři. Jednalo se o oddací list prarodičů žalobkyně, oddací list rodičů žalobkyně a doklad o tom, že žalobkyně není občankou Slovenské republiky. Zbylé dva požadované dokumenty však žalobkyně na výzvu nedoložila. K dokladu o změně jména dědečka XXX v doplnění uvedla, že takovýto doklad neexistuje. K požadovanému opčnímu osvědčení nebo domovskému listu žalobkyně uvedla, že se dané dokumenty nevztahují na její předky.
- [65] Soud se následně zaměřil na posouzení jednotlivých nesrovnalostí označených žalovaným v napadeném rozhodnutí.
- [66] Žalovaný ve svém rozhodnutí vyšel z toho, že zkoumal změnu jména dědečka žalobkyně – XXX. Přezkumem žalobkyní předložených dokumentů, které tvoří součást spisu, zjistil, že osoba jménem XXX byla dle Výpisu ze Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny (č. 152/01-18) provedeného dne 4. 11. 2021 narozena v Chustu dne XXX. 1909. O tomto údaji svědčí zápis v matriční knize narozených v Chustu ze dne 24. 5. 1909, překlad jehož opisu je rovněž součástí spisu. Na výpisu je rovněž uvedeno jméno otce XXX. Tyto údaje srovnal s údaji státu Izrael, konkrétně s Výpisem údajů z registru obyvatel ze dne 1. 9. 2021 vydaným Populačním a Migračním úřadem v Tel-Avivu. Na tomto výpisu má osoba, o které žalobkyně tvrdí,

že je jejím dědečkem již uvedeno odlišné jméno, a to XXX. Odlišné je rovněž datum narození. Namísto XXX 1909 je na daném výpisu uvedeno datum XXX 1909. Další odlišností je jméno otce této osoby, když na izraelském výpisu je uvedeno jméno XXX ačkoliv výpis Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny uvádí jméno XXX. Výše uvedené odlišné údaje jsou uvedeny i na oddacím listu žalobkyniných prarodičů vydaným Úřadem náboženských služeb státu Izrael. Dále vyšel žalovaný ze zjištění, že se neshoduje datum narození babičky žalobkyně (v izraelském oddacím a úmrtním listu je uvedeno XXX 1914, v osvědčení ze Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny XXX 1911), a že příjmení žalobkyně XXX je jiné, než příjmení jejího otce XXX a rodné příjmení její matky XXX (rodný list žalobkyně a oddací list jejích rodičů).

- [67] Tyto pochybnosti, které jsou podle názoru podstatné pro posouzení podstatné právní skutečnosti, žalobkyně nijak neodstranila. Soud souhlasí s žalovaným, že tyto skutečnosti nemohou být vysvětleny pouze jako nedůsledný přepis či chyba v psaní (jako by tomu mohlo být u data narození dědečka žalobkyně uvedené ve Výpisu ze Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny či o nedůslednost v uvedení zaměstnání otce dědečka žalobkyně), ale těchto nesrovnalostí je více a měly být osvědčeny či vysvětleny žalobkyní, pokud ta tvrdí, že jde o obsahově totožné údaje. Toto zjištění přitom nemůže provést žalovaný či prvostupňový správní orgán, neboť tyto správní úřady nemají zákonnou pravomoc pátrat v archivních dokumentech jiných států, či obecně vyvracet tvrzení účastníků řízení, jejichž význam není zcela zjevný.
- [68] Těchto pochybností je v dané věci více a nelze je pouze přičíst nějaké obvyklé správní praxi při přepisu jmen do hebrejštiny, na kterou velmi obecně poukazuje žalobkyně. Toto své tvrzení žalobkyně ničím nedokládá, kromě obecného konstatování, že u těchto osob jistě docházelo k nějakému přepisu jejich jmen z jednoho jazyka do druhého, ale už nijak neuvádí, že tomu tak bylo v tomto případě, resp. to, že přepis těchto jmen z maďarštiny do hebrejštiny byl takový, aby odrážel to, co je uvedeno ve shora uvedených listinách. Např. u jména otce jejího dědečka se jedná o dvě různá slova s různým významem v maďarštině a hebrejštině (XXX). Není tedy dost dobře jasné, proč by se mělo jednat o zaměnitelné údaje, jejichž záměnu bylo běžné provést při zápisu do hebrejštiny při přesídlení dědečka žalobkyně do Palestiny, i kdyby se mělo u maďarského jména jednat o výraz v hebrejštině společensky nepřijatelný. To je možné uvést i u jména dědečka žalobkyně, když není zcela zjevné, že by maďarské jméno XX bylo ekvivalentem jména XXX v hebrejštině. Pokud tomu tak je nebo bylo, měla tuto skutečnost žalobkyně nějak osvědčit, což neučinila.
- [69] Tyto údaje pak dále znevěrohodňuje záznam o profesi otce dědečka žalobkyně. V zápisu v matriční knize narozených ve městě Chust je u osoby XXX uvedeno „majitel nájemního vozidla“. Na oddacím listu žalobkyniných prarodičů je u osoby jménem XXX uvedeno zaměstnání „automobil“. Ačkoli tyto údaje, i s přihlédnutím ke skutečnosti, že se jedná o překlady napříč jazyky, které nejsou ani vzdáleně sobě příbuzné, a tedy nebude takový překlad vždy jednoznačný, jsou obdobné (resp. není možné přeceňovat tento údaj pro ztotožnění osoby), přesto nevykazují dle soudu shodu v profesi obou osob, XXX osoby jménem XXX tak, aby z nich bylo možné jednoznačně dovodit, že se jedná o tutéž osobu, což napraví nepřesnost u uvedení jména této osoby. Soud si je vědom žalobkyniny argumentace ohledně nepravděpodobnosti dvou osob vlastnicích automobil v dané době, které by měly shodné příjmení a syna narozeného v tentýž den. I přesto však dle názoru soudu

předložené informace nemohou představovat důkaz o tom, že jde o stejnou osobu. Žalobkynina argumentace nemůže obstát rovněž z toho důvodu, že předložené dokumenty obsahují odlišné datum narození jejího dědečka a další nesrovnalosti ve jménech shora uvedené. Rovněž v předložených listinách nesouhlasí datum narození babičky žalobkyně (rozdílný údaj v izraelském oddacím a úmrtním listu, jiný v osvědčení získaném ze Státního archivu Zakarpatské Ukrajiny). Ačkoli žalobkyně namítala, že se jedná pouze o chybu v přepisu, žalobkyni nic nebránilo v tom, aby nechala opatřit daný podklad znovu, tak aby neobsahoval chybu v datu narození dědečka a babičky žalobkyně.

- [70] Závěrem k této části žalobní argumentace a rozhodovacímu důvodu soud uvádí, že souhlasí s žalovaným, že žalobkyně totožnost osob, jejichž státní příslušnosti se v řízení dovolává, neosvědčila jednoznačným způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Vzhledem k tomu, že ani další skutečnosti dále uvedené nesvědčí závěru o státním občanství těchto osob v rozhodné době, žalovaný nijak nepochybil, pokud takový závěr o totožnosti těchto osob přijal.
- [71] Dále se soud zabýval žalobní námitkou týkající se příklonu k zásadě objektivní pravdy a tedy nerespektování zásady materiální pravdy zakotvené v nyní účinné právní úpravě. Zdejší soud však v průběhu studia správního spisu a v něm obsažených podkladů neshledal, že by postup správního orgánu byl, slovy žalobkyně, „přepjatě formalistický“. Sama žalobkyně v podané žalobě k zásadě materiální pravdy uvádí, že se týká neexistence důvodných pochybností. Je tedy vždy na onom správním orgánu, jak své pochybnosti zdůvodní, a zda tak „obhájí“ své závěry, ke kterým v průběhu řízení došel. V nyní posuzované věci má soud za to, že požadavky kladené na žalobkyni nepřesahovaly míru zjištění skutkového stavu, kterou požaduje platné právo. Prvostupňový orgán i žalovaný srozumitelně a dostatečně jasně popsal jednotlivé rozporné údaje a vysvětlil, proč považují tyto za důležité pro výsledek řízení. Rovněž bylo zdůrazněno, že pokud by se jednalo o ojedinělou chybu, bylo by možné k ní nepřihlížet. Jelikož však prvostupňový orgán shledal celou řadu rozporností, tvořily tyto dostatečný základ pro závěr, že se v dané věci vyskytly důvodné pochybnosti. Z tohoto důvodu tak soud neshledal tuto žalobní námitku důvodnou.
- [72] K namítanému porušení zásady procesní ekonomie a zásady volného hodnocení důkazů soud uvádí, že dle jeho názoru nebyla v rámci správního řízení porušena ani jedna z těchto zásad. Jak prvostupňový orgán, tak žalovaný se právě v souvislosti se zásadou volného hodnocení důkazů zabývaly jednotlivě každým z údajů a následně všemi zjištěnými údaji v jejich vzájemných souvislostech. Rovněž zásada procesní ekonomie nebyla porušena, jelikož dle názoru soudu nebylo po žalobkyni považováno nic, co by nebylo zapotřebí k ověření splnění podmínek pro nabytí občanství prohlášením.
- [73] Ohledně hodnocení státního občanství československého u osob, které se narodily na území Rakousko-Uherska před vznikem Československé republiky je nutné uvést následující. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 29. 3. 2006, č. j. 4 As 19/2004–157, „*[d]ítě manželské nabývalo státního občanství i práva domovského po otci a podrželo si je potud, pokud samo nenabýlo jiného státního občanství a domovského práva (Bob. 1650/22)*“. K prokázání příbuzenské linie přímé postačovalo ze strany správního orgánu zabývat se pouze údaji v mužské linii žalobkyniných

předků. Pochybnosti ohledně osobních údajů žalobkyniny babičky tak neshledal soud potřebným zkoumat v nyní posuzované věci, byť se rovněž jedná o rozpor, který údaje v předložených listinách značně zpochybňuje. Žalobkyně může (potenciálně) odvozovat své právo od svého dědečka, který byl československým občanem.

- [74] K námitce nezohlednění domněnky československého státního občanství na základě místa narození žalobkyniných předků, která dle žalobkyně nebyla vyvrácena prvostupňovým orgánem ani žalovaným, soud uvádí následující. Podle ustanovení § 2 ústavního zákona č. 236/1920 Sb.: *„O osobách, které se narodily nebo narodí na území Československé republiky, má se za to, že jsou státními občany československými, není-li prokázáno, že narozením nabyly jiného státního občanství.“* Z výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci 4 As 19/2004, který ve svých podáních zmiňovali žalobkyně i žalovaný, plyne: *„Ustanovení § 2 ústavního zákona č. 236/1920 Sb., kterým se doplňují a mění dosavadní ustanovení o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice Československé, nezakládá domněnku nabytí československého státního občanství narozením na území Československé republiky u osob, jejichž státní občanství lze určit na základě domovské příslušnosti.“* Na poslední citovanou pasáž rozsudku navíc upozorňoval žalovaný ve svém vyjádření.
- [75] Na straně 10 a 11 výše citovaného rozsudku se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval významem a aplikací žalobkynin zdůrazňované domněnky občanství. Uvedl, že *„Právní domněnce stanovené v § 2 zákona č. 236/1920 Sb. je třeba porozumět tak, že se zakládá pro ty osoby narozené na území Československé republiky, u nichž nelze prokázat nabytí státního občanství jinak. Ke shodnému závěru dospěl také prvorepublikový Nejvyšší správní soud v rozhodnutí Boh. A 5336/26: V ustanovení § 2 citovaného zákona byla pro vnitro-státní právní řád recipována zásada vyslovená v článku 65 mírové smlouvy s Rakouskem: „Státního občanství rakouského nabude ipso facto pouhým narozením na rakouském území každá osoba, která zrozením nenabývá státního občanství jiného“, a v článku 6 smlouvy s Československem z 10. 9. 1919 uzavřené, který zní: „Státního občanství čl. nabude ipso facto již pouhou skutečností, že se zrodil na území Československa každý, kdo není rodem jiného státního občanství.“ Ustanovení § 2 ústavního zákona jest ovšem dle výkladu podaného v článku 5 Brněnské smlouvy povahy supletorní zakládajíc domněnku státního občanství podle místa narození, která platí potud, pokud není podán důkaz jiného státního občanství na základě původu. Pro domněnku státního občanství čl. Stačí dle toho důkaz, že se osoba, o jejíž státní občanství jde, narodila na území patřícím nyní k Československé republice. Tato právní domněnka může být pak vyvrácena jen důkazem, že dotčená osoba narozením nabyla jiného státního občanství. Toto jiné státní občanství musí však býti dle názoru nejvyššího správního soudu v nálezu Boh. 1650 adm., vysloveného a blíže odůvodněného – jiného druhu, než státní občanství v § 1 č. 3 uvedené, tj. než státní občanství v bývalém státu rakouském neb uherském, jinak by domněnka v § 2 uvedená pozbyla významu a stala se překážkou, aby čl. státní občanství bylo uznáno u osob, které průkazu v § 1 č. 3 žádného nemohou podati. Z ustanovení mezinárodních smluv výše citovaných pak jest zřejmo, že smlouvy ty měly na mysli osoby, při nichž není okolnosti, které by ve smyslu mírových smluv ipso facto zakládaly již podle původu jejich státní občanství v některém jiném státě, který vznikl na území bývalého mocnářství rakousko-uherského aneb v některém státě mimo bývalé mocnářství rakousko-uherské.“* Dále pak uvádí: *„Právní domněnka podle*

§ 2 neplatí o osobách, jejichž státní, resp. domovská příslušnost jako podklad pro zjištění státní příslušnosti, může být podle pozitivních předpisů určena.“

- [76] Z výše uvedeného závěru Nejvyššího správního soudu pro nyní posuzovanou věc vyplývá, že u předků žalobkyně je československé státní občanství nutné zejména prokázat doložením domovského listu, k čemuž byla vyzvána, neboť samotným narozením na (pozdějším) československém území se státní občanství nenabývalo (§ 1 a 2 ústavního zákona č. 236/1920 Sb. s ohledem na dobu narození těchto osob), neboť tyto osoby se narodily na území Rakousko-Uherska, které po roce 1918 zaniklo a na jeho území vzniklo množství následnických států, z nichž každý měl svou právní úpravu státního občanství. Takový důkaz lze učinit i jinak, ale nic takového žalobkyně v řízení neuplatnila ani netvrdí, samotné předložení rodného listu dědečka žalobkyně tak nepostačuje, neboť tuto skutečnost tato listina neprokazuje. Výzva k doložení domovského listu je tak požadavek, jímž lze bez dalšího dobře doložit státní občanství příslušných osob majících domovské právo v území někdejšího mocnářství Rakousko-uherského, jež tehdy náleželo Československé republice, a která by zároveň mohla rozptýlit pochybnosti o totožnosti osob uvedených v domovském listě, které stále trvají. Nabytí státního občanství je pak podstatné pro posouzení, zda tyto osoby byly státními občany Československé republiky. To v řízení prokázáno nebylo, nehledě ovšem na skutečnost, že předchozí pochybnosti o totožnosti osob uvedených na listinách předložených žalobkyní nebyly žalobkyní nijak vyvráceny.
- [77] K tvrzení žalovaného, který polemizoval o příjmení žalobkyně a doporučoval zdůvodnění používání tohoto jména, soud uvádí, že tato skutečnost byla zmíněna jako doplňující a soud s ní souhlasí, neboť žalobkyně v řízení ani tuto skutečnost nijak neosvětlila.
- [78] K námitce nerespektování vyšetřovací zásady ve správním řízení, kde dle žalobkyně nebylo provedeno žádné šetření, ač provedeno být mělo soud podotýká, že k ověření splnění podmínek pro uplatnění nároku na nabytí státního občanství ve smyslu § 32 zákona o státním občanství je žadatel povinen dodat příslušné podklady. Zde tedy nese důkazní břemeno žalobkyně. Správní orgán tak netíží povinnost opatřovat příslušné podklady z úřední povinnosti. Jelikož správní orgán seznal, že chybí potřebné podklady, vyzval žalobkyni k jejich doplnění. Teprve poté by správní orgán mohl přistoupit k dalšímu státoobčanskému šetření, což žalovaný zdůrazňuje na str. 10 napadeného rozhodnutí a na str. 4 svého vyjádření k žalobě.
- [79] Soud k námitce žalobkyně, kde tvrdila, že státní občanství příslušných osob osvědčuje právní situace po roce 1945 uvádí následující. V tomto smyslu soud souhlasí s tím, že žalovaný odkázal na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 12. 2020, čj. 62 A 169/2018-46, který představuje právní názor, od něhož nemá zdejší soud se důvod odchylovat. Tento právní názor spočívá v tom, že skutečnost, že osoba v rozhodném období pobývala v cizině, ještě neznamená, že by neměla pozbyt československé státní občanství, a to v důsledku neprovedené opce. Jiná judikatura není při posouzení právních následků pobytu v cizině v době, kdy bylo možné opci uplatnit, k dispozici, soud tak z ní vychází i v tomto rozsudku. Soud při právním hodnocení této situace tak vychází z tohoto právního názoru, tedy že pokud příslušné osoby pobývaly v rozhodné době v cizině a svědčilo jim domovské právo na území

Zakarpatské Ukrajiny a neoptovali pro československé státní občanství, tak jej pozbyly.

- [80] Podle názoru soudu tak část žalobní argumentace, kdy žalobkyně argumentuje rozdílným zněním Smlouvy z roku 1945 a nařízením č. 61/1945 Sb. nemá již žádný vliv na rozhodnutí samotné, když navíc právní otázka, kterou žalobkyně pokládá, již byla řešena v obecné rovině ve shora uvedeném rozsudku Krajského soudu v Brně. Argumentace v tom smyslu, že tato smlouva se na předky žalobkyně nevztahovala, a proto nepozbyly československé státní občanství, je podle názoru soud nesprávná z tohoto důvodu, a pokud tyto osoby chtěly toto občanství zachovat, měly pro něj optovat bez ohledu na to, kde žili. K prokázání této skutečnosti byla žalobkyně vyzvána a tato skutečnost podle názoru soudu je podstatná pro posouzení toho, zda tyto osoby i při neprokázaném československém státním občanství do roku 1945 toto občanství nenabýly opcí. Nic takového v řízení prokázáno nebylo.
- [81] Z výše uvedených důvodů soud neshledal důvodnou ani námitku žalobkyně, kde tvrdila, že po ní nemělo být správním orgánem požadováno opční osvědčení jejich prarodičů. Jelikož právě toto osvědčení hraje klíčovou roli při posouzení, zda dané osoby pozbyly či nepozbyly československé státní občanství, neshledal zdejší soud, že by bylo po žalobkyni požadováno nadbytečně. Proto dle názoru soudu nebyla porušena zásada legality ani zásada uplatňování pravomoci v souladu s účelem, k němuž byla správním orgánem zákonem svěřena.
- [82] Nelze se ztotožnit ani s námitkou jazykových, náboženských a kulturních specifík prostředí, do kterého žalobkynini předci emigrovali, a odkud pocházejí některé z doložených podkladů. Soud si je vědom těchto specifík (například i zvyku týkajícího se změny jména při přesídlení do Palestiny a přepisu či určování jmen osob židovského vyznání v bývalém Rakousko-Uhersku), avšak to nic nemění na skutečnosti, že nebylo ve správním řízení ani v řízení před soudem žalobkyní dokázáno to, co od ní bylo požadováno. Nelze tedy poměrně velice obecnou argumentací ohledně výše uvedených specifík odnímat z žalobkyně důkazní břemeno uložené jí právními předpisy. Soud rovněž podotýká, že se v daném případě jednalo o celou řadu rozporů, které nespočívají pouze v jiném přepisu obdobného jména (jak bylo uvedeno shora), a proto nelze tvrdit, že by správní orgán své rozhodnutí opřel pouze o skutečnosti plynoucí z namítaného nereflektování jazykových, náboženských a kulturních zvyklostí dané země.
- [83] Soud proto došel k závěru, že žalobkyně nesplnila neprokázala, že by splnila podmínku zakotvenou v ust. § 32 zákona o státním občanství – tedy že její předci byli v rozhodné době občany České a Slovenské Federativní Republiky. Soud proto uzavírá, že se ztotožnil s posouzením věci žalovaným. Dle názoru soudu žalobkyně neprokázala, že by její předek byl v rozhodné době (tj. k 31. 12. 1992) občanem České a Slovenské Federativní Republiky. Zároveň nebyla splněna ani druhá z podmínek, a to příbuzenství žalobkyně k předku, od kterého svůj nárok na občanství odvozuje. Proto bylo nutné řízení zastavit.
- [84] Nad rámec posouzení dané věci soud dodává, že jak žalobkyni informoval již žalovaný v rámci napadeného rozhodnutí, pokud si žalobkyně opatří příslušné podklady prokazující jí tvrzené skutečnosti o příbuzenství ke svým předkům a o nepozbytí československého státního občanství, má možnost učinit nové prohlášení

o nabytí českého státního občanství, jelikož zastavení správního řízení nevytvořilo překážku věci rozhodnuté.

VII. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

- [85] V dané věci tak soud uzavírá, že podanou žalobu nepovažuje za důvodnou, a proto ji zamítl (ust. § 78 odst. 7 s.ř.s.).
- [86] Ve věci soud rozhodl rozsudkem bez nařízení jednání, neboť účastníci proti takovému postupu neměli ve stanovené lhůtě námitek a jednání k projednání žaloby nebylo nutné, když soud neprováděl další dokazování (ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.).
- [87] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Vzhledem k tomu, že žalovanému státu – vykonavateli veřejné správy – tyto nevznikly nad míru obvyklou jeho běžné činnosti, soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou (2) týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Podle ust. § 104 odst. 3 písm. a) s.ř.s. v případě, kdy městský soud rozhodoval po zrušení rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, je kasační stížnost nepřijatelná, mimo situaci, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 16. října 2025

JUDr. Ladislav Hejtmánek, v.r.
předseda senátu